Ympäristövaliokunta - Asiantuntijapyyntö torstai 24.04.2025 klo 10.00 / E 27/2025 vp

Luontoliiton lausunto

Helsingissä 24.4.2025

Suurpetojen tappamisen pitäisi olla sallittua ainoastaan erittäin poikkeuksellisissa tilanteissa

Suurpedot kuten susi, karhu ja ilves kuuluvat EU:n luontodirektiivin (92/ 43/ETY) liitteen IV tiukasti suojeltuihin lajeihin. Tiukasti suojeltujen lajien tahallinen tappaminen (metsästys) on kiellettyä luontodirektiivin artiklan 12 perusteella. Suurpetojen tappaminen tulisi sallia vain tapauskohtaisesti ja erittäin poikkeuksellisissa tilanteissa, mikäli mitään muita vaihtoehtoja ei ole. Lisäksi Suomi on saanut EU-tuomioistuimelta kaksi tuomiota susien lainvastaisesta metsästyksestä.

Euroopan komissio on todennut, että poikkeusluvilla ei ole tarkoitus rajoittaa tiukasti suojeltujen lajien kantojen kasvua; poikkeusluvat eivät ole kannanhoitoa. Korkein hallinto-oikeus on todennut (KHO:2023:99), että luontodirektiivin tiukasti suojeltavaan lajiin kohdistuva kannanhoidollinen metsästys sellaisenaan ei ole hyväksyttävä syy luontodirektiivin määräyksistä poikkeamiseen.

Suurpetojen kuuluminen metsästyslain mukaiseen riistaeläinluokitukseen on ristiriidassa Euroopan unionin lajien tiukan suojelun kanssa.

Suurpetojen metsästys on tehotonta ja pahentaa konflikteja

Euroopan parlamentin tilaaman tutkimuksen mukaan (Large Carnivore Management Plans of Protection: Best Practices in EU Member States) “**Metsästyksen käyttö suurpetojenpopulaatioiden hallinnassa on osoittautunut tehottomaksi ja jopa haitalliseksi kotieläinvahinkojen estämisessä”.**

Euroopan komission analyysi korostaa kohdistamattoman tappamisen tehottomuutta seuraavasti: *“***Kohdistamaton tappaminen (l. metsästys) ei vaikuta vähentävän susihyökkäyksiä kotieläimiä kohtaan, ellei sitä tehdä niin laajamittaisesti, että se tosiasiallisesti vähentää susikannan tiheyttä laajoilla alueilla.**” Tämäntyyppinen metsästys ei kuitenkaan olisi yhteensopiva luontodirektiivin tavoitteiden kanssa, ja sen tuomitsee myös suuri osa Euroopan kansalaisista.

Petovahinkojen ennaltaehkäisy on osoittautunut tehokkaaksi

Metsästyksen sijaan suurpetojen vahinkojen ennaltaehkäisy ei-tappavilla keinoilla ja ihmisen toiminnan sopeuttaminen rinnakkaiseloon ovat osoittautuneet tehokkaiksi tavoiksi välttää kohtaamisia ja konflikteja suurpetojen kanssa.

Myös kotieläinvahinkojen välttämiseksi on vaihtoehtoisia keinoja. Eläinten suojaaminen petoaidoilla on yksi tehokkaimmista menetelmistä.

Metsästys ei lisää turvallisuutta

Väite siitä, että ilman metsästystä suurpetokannat olisivat vaarallisempia ihmisille, ei kestä tarkastelua. Maailmanlaajuisessa tutkimuksessa karhujen hyökkäyksistä ihmisten kimppuun todetaan: “Hyökkäysten määrässä ei ole merkittävää eroa karhun metsästyksen sallivien ja sen kieltävien maiden välillä.”

Ei siis voida väittää, että metsästystä tarvitaan ihmisiin kohdistuvien hyökkäysten estämiseksi. Näkemykselle, että suurpetoja on metsästettävä, jotta niiden ihmisarkuus pysyisi yllä, ei ole tieteellistä näyttöä.

Suurpetoja ei tarvitse metsästää

Luonnonsuojelualan tutkijat eivät tue metsästystä kannanhoidon keinona ja vastustavat suurpetoeläinten tappamista, kun tavoitteena on rajoittaa populaatioiden kokoa, lisätä ihmisten sietokykyä, toimeentuloa tai pelkoa.

Metsästyslain 41 §:n muuttamisesta

Ministeriön ehdotetulla muutoksella haluttaisiin edistää perustuslain 7 §:ssä säädettyä oikeutta henkilökohtaiseen turvallisuuteen, sillä kannanhoidollisen metsästyksen ja suunnitelmallisen kannanhallinnan estyminen heikentää ihmisten turvallisuutta.

Esityksessä luontodirektiivin tiukasti suojeltuja suurpetoja hoidetaan ja niiden kantoja suojellaan vähentämällä yksilöiden määrää vuosittain niin kutsutun kannanhoidollisen metsästyksen avulla, jossa saaliiksi saatujen suurpetojen osat kuuluvat metsästystä harrastaville. Näin ollen kyse on trofeemetsästyksestä, jossa rauhoitettuja eläinlajeja saa laillisesti hankkia itselleen metsästysmuistoksi.

Suurpetokantoja säädellään jo nykyisellään vahinko- ja turvallisuusperusteisilla poikkeusluvilla.

Ministeriön esitys on ristiriidassa EU-lainsäädännön kanssa ja rikkoo vilpittömän yhteistyön periaatetta. Vilpittömän yhteistyön periaate mukaan: "Vilpittömän yhteistyön periaate velvoittaa jäsenvaltion toteuttamaan kaikki toimenpiteet, joilla varmistetaan EU:n perussopimuksista ja säädöksistä johtuvien velvoitteiden täyttäminen. Periaate velvoittaa myös pidättäytymään kaikista toimenpiteistä, jotka voisivat vaarantaa EU:n tavoitteiden toteutumisen. Euroopan unionin tuomioistuin on katsonut, että sillä on ehdoton ensisijaisuus jäsenvaltioiden kansalliseen lainsäädäntöön.

Euroopan unionin luontodirektiivi on ensisijainen suhteessa kansalliseen lainsäädäntöön.

Suurpetojen kannanhoidollista metsästystä perustellaan perustuslain 7 §:n viitaten, jossa todetaan, että jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen.

Vaikka onnettomuuksia voi tapahtua, ei voida sanoa, että suurpedot ovat vaarallisia ihmisille. Suden kohdalla, 1900-luvulta nykypäivään, ei ole kuollut yhtään suomalaista suden vuoksi. Ihmisen kuolemaan johtavia susihyökkäyksiä ei ole raportoitu Euroopassa 40 vuoteen. Karhu on aiheuttanut 1900-luvulla yhden kuoleman, kun lenkkeilijä osui emokarhun ja pentujen väliin. Ilves ja ahma eivät ole aiheuttaneet yhtään tilastoitua kuolemaa Suomen itsenäisyyden aikana.

Maa- ja metsätalousministeriö tukee avoimesti suurpetojen suojelutason alentamista

Ministeriö etsii jatkuvasti lisää perusteita metsästää suurpetoja ja EU-tasolla vaatii suurpetojen suojelutason heikentämistä EU:n luontodirektiivissä.

Tähän mennessä on selvää, että maa- ja metsätalousministeriön suurpetopolitiikka toimii metsästystä kannattavien etujärjestöjen puolesta. Tällainen suurpetopolitiikka on niin ekologisten periaatteiden kuin EU-lainsäädännönkin vastaista.

Maa- ja metsätalousministeriö on jo vuosikymmeniä laatinut EU:n luontodirektiivin vastaisia metsästysasetuksia, joiden varjolla on tapettu tuhansia suurpetoja lainvastaisesti.

Suomen riistakeskus edistää metsästäjien harrastustoimintaa suurpetojen kustannuksella

Metsästyslupia myöntävä Suomen riistakeskus on metsästäjien — ei luonnon tai suurpetojen — etujärjestö. Onkin aiheellista kysyä, onko perusteltua, että luvat käsitellään tässä elimessä. Ylipäänsä maa- ja metsätalousministeriö on luonnonvarojen käyttöön keskittyvä ministeriö. On ongelmallista, että luonnonsuojeluun liittyviä kysymyksiä kuten suurpetojen kannat ratkaistaan siellä.

Suurpedoilla on tärkeä rooli osana ekosysteemiä, ja niiden hoito kuuluu ympäristöministeriölle

Susien ja muiden suurpetojen vähäinen määrä on johtanut pienten hirvieläinten (valkohäntäkauris, metsäkauris ja täpläkauris) runsastumiseen, ja sen myötä hirvieläinten aiheuttamat vahingot ovat lisääntyneet (esim. liikenteelle ja maa- ja metsätaloudelle aiheutuneet vahingot sekä puutiaisten runsastuminen)

Maa- ja metsätalousministeriö näkee suurpedot pelkästään ongelmana ja vahinkoa aiheuttavana nisäkkäänä Suomen luonnossa. Tällaisesta vanhanaikaisesta asenteesta tulisi päästä eroon. Suurpedot ovat tärkeitä avainlajeja, jotka välillisesti ja suoraan vaikuttavat muihin luonnonvaraisiin eläinlajeihin pitäen ekosysteemin terveenä ja toimivana. Ilman suurpetoja luonto köyhtyy ja monimuotoisuus vähenee.

Suurpetoasiat on siirrettävä ympäristöministeriölle

Suurpetokantojen koko vaihtelee luonnollisesti esimerkiksi pentutuoton, saaliseläinten määrän ja elinympäristön muutosten vaikutuksesta, eikä ihmisen harjoittamalle niin kutsutulle kannanhoidolle ole perusteita.

Suurpedoilla on keskeinen rooli ekosysteemien tasapainon ja monimuotoisuuden ylläpitämisessä. Ne ovat tärkeitä esimerkiksi hirvieläinten, tulokaslajien ja vieraslajien hallinnassa.

Suurpetojen poikkeuslupien myöntäminen tulee siirtää maa- ja metsätalousministeriöltä ympäristöministeriön luontoympäristöosaston tai ELY-keskuksen hallinnon alle, jotta niiden hallinta toteutuu luonnon ja kaikkien etujen sekä lainsäädännön mukaisesti.

Kunnioittavasti,

Francisco Sánchez Molina

Luontoliiton suurpetovastaava

francisco.sanchez@luontoliitto.fi

+358 44 516 6227 (in English)

Lisätiedot:

Sami Säynevirta

Vanhempi järjestöpäällikkö

Luontoliitto ry

sami.saynevirta@luontoliitto.fi

+358 40 560 7303

Christa Granroth

Luontoliiton suurpetojaoston jäsen

c.granroth@gmail.com